

Utlåtande 2013:117 RVII (Dnr 325-945/2012)

Handlingsplan mot barnfattigdom

Motion (2012:33) av Roger Mogert (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:33) av Roger Mogert (S) om ”Handlingsplan mot barnfattigdom” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Roger Mogert (S) skriver i en motion (2012:33) med hänvisning till Rädde Barnens årsrapport 2012 ”Barns ekonomiska utsatthet” att ett arbete mot barnfattigdom måste bedrivas på både kort och lång sikt. Roger Mogert efterlyser en handlingsplan mot barnfattigdom.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret anser att insatser för att minska barnfattigdomen är en angelägen och viktig fråga. Stadsledningskontoret anser att barn inte ska behöva växa upp i fattiga familjer och att det främsta sättet att lyfta människor

ur fattigdom är genom arbete och egen försörjning. Staden genomför ett flertal olika insatser för att minska och förebygga barnfattigdom.

Arbetsmarknadsnämnden anser att majoriteten av de förslag på åtgärder som presenteras i motionen ligger utanför arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde.

Socialnämnden anser att socialtjänstens styrdokument som riktlinjer, stödmaterial och tillämpningsanvisningar beaktar barnperspektivet. Nämnden arbetar kontinuerligt för att ytterligare förstärka barnperspektivet i de verksamheter som socialtjänsten ansvarar för.

Utbildningsnämnden anser att de befintliga styrdokumenten är tillräckliga och säkerställer de delar av remissen som handlar om skolan.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att man följer lagstiftningen på området och de riktlinjer som socialnämnden har tagit fram. Stor vikt läggs vid att barnets bästa ska vara vägledande i allt arbete där barn berörs. Nämnden anser därför att det inte finns behov av en särskild handlingsplan mot barnfattigdom.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att Stockholms stad, istället för att arbeta fram ett förslag på handlingsplan mot barnfattigdom, bör ägna sig åt att skapa en definition av vad skälig levnadsnivå innebär i Stockholm, där alla tänkbara livsområden beaktas. Definitionen ska sedan genomsyra alla de lokala riktlinjer och handlingsplaner som styr stadens verksamheter.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att en bättre fungerande arbetsmarknad med ett större utbud av lediga arbeten skulle vara ett effektivt medel mot barnfattigdom. Att vi i Sverige under ett antal år har och har haft en relativt hög arbetslöshet bidrar till att även barnfamiljer drabbas, vilket givetvis är ett problem.

Mina synpunkter

Ett av våra viktigaste uppdrag handlar om att ge alla barn goda förutsättningar i livet. Arbetet mot barnfattigdom är en viktig del i detta. Staden genomför ett flertal olika insatser för att minska och förebygga barnfattigdom och det är viktigt att arbeta både lokalt och nationellt. Regeringen har stärkt flerbarnstillägget i barnbidraget, höjt bostadsbidragen och riksnormen för försörjningsstöd.

Sett över tid har andelen hushåll och personer med ekonomiskt bistånd i Stockholms stad minskat kraftigt. Vid en jämförelse i Stockholms stad mellan 2007-2013 har antalet vuxna personer med bistånd i staden minskat, likaså

antalet barn i familjer med bistånd. Antalet barn har gått från 8354 i mars 2007 till 6209 i juni 2013.

För familjer som lever under knappa resurser är det viktigt att barnet alltid sätts i fokus. Därför görs alltid en barnkonsekvensanalys vid handläggningen av ekonomiskt bistånd för hushåll med barn och ungdomar. För att ge barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd samma möjligheter som andra i skolarbetet ingår numera bredband i normen för stadens försörjningsstöd.

Forskning visar att betygen i årskurs nio har större betydelse för ett barns framtida utveckling än socioekonomisk bakgrund. Därför är det fortsatt viktigt att vi fokuserar på de skolor med många elever som går ur skolan med ofullständiga betyg. Utbildningsnämnden har dessutom i uppdrag att stimulera elever som hoppar av gymnasiet till att återgå till studier, genom att erbjuda flexibla utbildningar.

Den viktigaste faktorn för att minska barnfattigdomen är att föräldrarna har ett jobb. I staden har 17 000 personer gått vidare från Jobbtorg till egen försörjning och av dem som började läsa SFI år 2008 hade åtta av tio fått jobb två år senare.

På nationell nivå är en viktig reform att regeringen nu har gjort det möjligt att få kombinera försörjningsstöd med arbetsinkomst upp till en viss nivå, vilket gör det mer lönsamt att arbeta och tar bort inlåsnings effekter i försörjningsstödet.

Samhällets ansvar är att ge alla barn lika förutsättningar att själva forma sina liv. Detta är en viktig fråga som staden och regeringen arbetar aktivt med.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:33) av Roger Mogert (S) om Handlingsplan mot barnfattigdom

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Roger Mogert och (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bifalla motionen

Det finns idag forskning som visar på väldokumenterade risker för barn som växer upp i fattigdom. Bland annat påverkas barnen i sin fysiska och psykiska hälsa. Fattigdom påverkar även barnens kognitiva utveckling och skolprestationer. Det är även dokumenterat att barnens självbild och självförtroende påverkas av ekonomisk ojämlikhet. Många barn som lever i fattigdom uppger att de hamnar i social exkludering som leder till ensamhet. De individuella, men också samhälleliga, kostnaderna är höga av ett ojämlikt samhälle.

Det finns därför anledning för staden att intensifiera insatserna och jobba systematiskt mot barnfattigdom. Som Rädda Barnen visat i sina studier är problemet inte övergående utan bestående. Vidare visar en enkätundersökning som vi har gjort bland biståndsbedömare och socialsekreterare att endast 47 % anser att de har möjlighet att ta hänsyn till barnen vid bedömning. I skolan ökar klyftorna och socio-ekonomiska faktorer får allt större genomslag i resultaten, eller snarare avsaknaden av resultat.

Därför behövs en politik som inte bara handlar om enstaka projekt eller insatser utan som genomtänkt och konsekvent genomför insatser inom stadens alla verksamhetsområden för att ge möjligheter för barn i ekonomiskt utsatta hem. En handlingsplan skulle kunna synliggöra problem och utgöra en grund för en sådan politik.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Staden ska ta fram en blocköverskridande handlingsplan för att minska barnfattigdomen och dess konsekvenser i Stockholm
2. Planen ska innehålla konkreta åtgärder och mätbara delmål

De senaste åren har allt fler personer i redan utsatta områden hamnat i utanförskap och arbetslöshet. Stockholm är en segregerad stad. I Rinkeby lever mer än vartannat barn i fattigdom (med försörjningsstöd eller låg ekonomisk inkomststandard) medan det i exempelvis Bromma handlar om cirka sex procent av barnen. På riksnivå har under 2000-talet den ekonomiska familjepolitiken allt mindre varit inriktad på att utjämna ekonomiska skillnader.

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan ekonomisk utsatthet och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet. Att bekämpa barnfattigdomen i Stockholm är avgörande för att skapa en bättre stad för barn.

Självklart är det ytterst viktigt för staden att stärka möjligheterna för vuxna att få arbete. Men staden kan inte nöja sig med detta, vi måste också förbättra situationen för de barn som lever i fattigdom här och nu. Avgifterna till idrottsaktiviteter och

kulturverksamhet ska vara låga och flera kostnadsfria aktiviteter behövs, inte minst under skolloven. Avgifterna i Kulturskolan ska sänkas. Staden behöver också skapa fler mötesplatser för barn och unga.

Hur skolan lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag är av avgörande betydelse, inte minst för de barn som lever i ekonomisk utsatthet. Antalet specialpedagoger i skolan måste öka, elevhälsan stärkas och barngrupperna minska i förskolan. Det behövs satsningar på modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Skolan ska vara helt avgiftsfri.

Staden måste börja tillhandahålla förskola på obekväm arbetstid, så kallat nattis, för att underlätta för ensamstående att få jobb. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb för att det utförs på obekväm arbetstid.

Socialtjänsten, som under flera år har drabbats av stora besparingar, måste kraftigt stärkas för att ge stöd till de mest utsatta barnen. Staden ska ha nolltolerans mot vräkning av barn. Miljöpartiet har tagit initiativ till att en handlingsplan med mätbara mål ska tas fram gemensamt över partigränserna. Vi tror att en bred förankring med politik som håller över tid bidrar till att skapa en bättre stad för barn. Vi hade hoppats och hoppas fortfarande att vi kan enas kring detta.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:33) av Roger Mogert (S) om ”Handlingsplan mot barnfattigdom” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 september 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:33) av Roger Mogert (S) om ”Handlingsplan mot barnfattigdom” bifalles i huvudsak
2. Arbetet mot barnfattigdomen inkluderar även förslagen i Vänsterpartiets motion (2012:24) ”Tio kraftfulla insatser mot barnfattigdom
3. Utöka möjligheterna till förtur för bostadslösa barnfamiljer
4. Verka för rättighetslagstiftning inom komvux även på gymnasienivå
5. Utöka posten för barns fritid i normen för försörjningsstöd
6. Dessutom vill vi framföra följande.

Stockholm glider isär. Statistiken är tydlig. Det handlar om boendesegregation, skolsegregation och segregation på arbetsmarknaden, vilket drabbar barnen hårt. Det handlar om klass.

För att på djupet ta itu med barnfattigdomen krävs en ny politik baserad på jämlikhet där välfärden omfattar alla. Nuvarande majoritet i staden, länet och landet bedriver tvärtom en politik för ökade klassklyftor, fler låglönejobb och otryggare anställningar. Det drabbar barnen hårt särskilt i de fattigaste familjerna, som är de stora förlorarna på högerpolitiken.

En handlingsplan i sig är självklart inte tillräcklig, utan måste för att göra skillnad baseras på en radikal politik som innebär en omfördelning av resurser i samhället. Både staden, landstinget och staten måste göra insatser mot barnfattigdomen. Förslagen i motionen och i vänsterpartiets motion i samma fråga är en bra grund för staden att starta ifrån.

I remissvaren ser vi att viktiga frågor för att komma tillrätta med barnfattigdomen diskuteras. Möjligheterna att få förtur till bostad är exempelvis ytterst begränsade. En generösare hållning skulle underlätta för hemlösa barnfamiljer. Självfallet kräver det en bostadspolitik som förmår bygga hyresrätter som även låginkomsttagare kan få och har råd att hyra.

Att föräldrarna har arbete är oerhört viktigt för barnen. Möjligheterna att komplettera sin utbildning på gymnasienivå måste förbättras. Stockholms stad kan utöka komvux genom att utöka budgeten, men det vore också viktigt med en rättighetslagstiftning.

Meningsfulla fritidsaktiviteter är oerhört viktig för barn och unga, och fungerar som skyddsfaktorer mot en ogynnsam utveckling. Det bästa är generella aktiviteter som är kostnadsfria och når alla barn, eftersom barnen då inte stigmatiseras som fattiga. Men därutöver kan det behövas en större post för barns fritid i försörjningsstödsnormen. Det kan staden själv besluta om. Tankegångarna från Skärholmen om att definiera vad som bör vara skälig levnadsnivå i Stockholms stad utifrån alla tänkbara och relevanta livsområden är också intressanta.

ÄRENDET

Roger Mogert (S) anser i en motion med hänvisning till Rädda Barnens årsrapport 2012 "Barns ekonomiska utsatthet" att ett arbete mot barnfattigdom måste bedrivas på både kort och lång sikt. Roger Mogert efterlyser en handlingsplan mot barnfattigdom.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att insatser för att minska barnfattigdomen är en angelägen och viktig fråga. Stadsledningskontoret är av uppfattningen att barn inte ska behöva växa upp i fattiga familjer och att det främsta sättet att lyfta människor ur fattigdom är genom arbete och egen försörjning. Staden genomför ett flertal olika insatser för att minska och förebygga barnfattigdom.

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att samordna feriejobben inom Stockholms stad för ungdomar i åldern 15-18 år. I år har över 5000 ungdomar erhållit feriejobb inom stadens olika förvaltningar och bolag. Med stöd av Järvalyftet och Söderortsvisionen har staden gjort en särskild satsning på att erbjuda sommarjobb till ungdomar i ytterstaden. Stadsledningskontoret anser att detta på sikt kommer att minska utanförskapet och öka möjligheterna till egen försörjning som vuxen.

Det kommunala informationsansvaret för ungdomar 16-19 år som hoppar av skolan ligger också på arbetsmarknadsnämnden. För dessa ungdomar bedriver nämnden en uppsökande verksamhet där man tar kontakt med ungdomen och erbjuder aktiviteter på bland annat jobbtorgen. Det finns även specifika arbetsmarknadsprojekt som riktar sig till målgruppen ungdomar. Merit, Filur, Unga in och praktikanställningar för unga är exempel på sådana verksamheter. Resultaten för målgruppen unga är goda då nästan 80 % (2011) av de inskrivna (exklusive Jobbtorg Resurs) skrevs ut ur verksamheten eftersom de upphörde att söka försörjningsstöd. Utbildningsnämnden har dessutom i uppdrag att stimulera elever som hoppar av gymnasiet till att återgå till studier genom att erbjuda flexibla utbildningar.

Motionären skriver att förändringarna i socialförsäkringssystemet och i ersättningsnivån för a-kassan har medfört att fler personer och familjer är i behov av

ekonomiskt bistånd. Stadsledningskontoret vill lyfta fram att sett över tid har andelen hushåll eller personer med ekonomiskt bistånd i Stockholms stad minskat kraftigt. Vid en jämförelse i Stockholms stad för mars varje år mellan 2007-2012 har antalet vuxna personer med bistånd i staden minskat, likaså antalet barn i familjer med bistånd. Antalet barn har gått från 8354 i mars 2007 till 6737 i mars 2012.

Stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd bygger på socialtjänstlagen och på Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter. Socialnämnden har ett pågående arbete med revidering av riktlinjerna som beräknas vara klart under våren 2013. I det arbetet ingår att förtydliga barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd utifrån Socialstyrelsens och Länsstyrelsernas skrift "Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd". Inom staden finns även en egen handbok "Barnperspektiv och ekonomiskt bistånd" som är framtagen bland annat i samarbete med Barnombudsmannen.

Motionären föreslår en avgiftsfri månad i barnomsorg och fritidshem för alla föräldrar i staden. Socialtjänsten arbetar för närvarande utifrån regeln att föräldrar som får ekonomiskt bistånd ska ha möjlighet att vara lediga två veckor under sommaren från arbetsmarknadsinsatsen jobbtorg. Stadsledningskontoret menar att införandet en avgiftsfri månad inte påverkar ekonomin för föräldrar som får ekonomiskt bistånd eftersom bistånd beviljas till barnomsorgsavgifter.

Förskolan och skolan har en viktig uppgift att tillsammans med föräldrarna uppmuntra barnen till aktiviteter under sommaren och på fritiden. Inom ramen för ekonomiskt bistånd kan efter individuell prövning bistånd beviljas till dessa aktiviteter.

Stadsdelsnämnderna arrangerar också en rad olika kostnadsfria aktiviteter för barn och unga i åldrarna 9-17 under skolloven. Aktiviteterna är populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren.

Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former. Bland annat erbjuds utflykter med fiske, idrott och kultur som inriktning. Utflykter med badbussar och till olika djurparker genomförs. Parklekar har arrangerat midsommarfirande. I samband med övriga skollov organiseras idrottsturneringar, olika typer av lägerverksamheter, teaterbesök, bowling och mycket annat.

Staden följer skollagen (2010:800) där det framkommer att utbildningen ska vara avgiftsfri men att det får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Vid handläggningen av ekonomiskt bistånd för hushåll med barn och ungdomar görs alltid en barnkonsekvensanalys. Stockholms stad förvaltar också flera stiftelser som det kan sökas ekonomiskt stöd från.

Motionären menar att barnfamiljer med låga inkomster behöver hjälp för att komma in på bostadsmarknaden. Socialtjänsten arbetar aktivt med bostadslösa barnfamiljer och beviljar bland annat ekonomiskt bistånd till avgiften för bostadsförmedlingens kö. Dock innebär dålig ekonomi ofta svårigheter att bli godkänd som hyresgäst, på grund av skulder eller för låga inkomster.

Möjligheterna att beviljas förtur är mycket begränsade. Det krävs starka sociala eller medicinska skäl eller att en person på grund av mycket svåra omständigheter är i behov av en akut förändrad boendesituation. Det är bostadsförmedlingen som efter

ansökan beslutar om förtur. Det som socialtjänsten eller andra myndigheter kan bistå den enskilde med är att skriva intyg som beskriver familjens situation och behov.

I december 2010 redovisade socialnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna en rapport om stadens vräkningsförebyggande arbete. I rapporten föreslogs att det vräkningsförebyggande arbetet bör organiseras i en särskild funktion, bostadssamordning/hyresrådgivning vilket har skett i flera stadsdelsnämnder. Antalet barn som är berörda av verkställda avhysningar har minskat i antal men även i förhållande till antalet ansökningar.

Staden arbetar vräkningsförebyggande och arbetet har hittills resulterat i att antalet vräpta barnfamiljer halverats sedan år 2008. Från 54 barn år 2008 till 27 barn år 2011.

Slutligen menar stadsledningskontoret att socialtjänstens styrdokument som riktlinjer, stödmaterial och tillämpningsanvisningar beaktar barnperspektivet. Socialnämnden för dessutom ett kontinuerligt arbete för att ytterligare förstärka barnperspektivet i de verksamheter som socialtjänsten ansvarar för.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2013 att hänvisa till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av de förslag på åtgärder som presenteras i motionen om handlingsplan mot barnfattigdom. Förvaltningen konstaterar att majoriteten av förslag på åtgärder som presenteras i motionen ligger utanför arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde. Förvaltningen saknar kompetens att uttala sig avseende dessa förslag.

De insatser som arbetsmarknadsförvaltningen gör i sitt arbete för att bekämpa barnfattigdomen är i huvudsak riktade till ungdomar eller föräldrar till utsatta barn genom arbetsmarknadsåtgärder och utbildning. Arbete är en av de mest grundläggande förutsättningar för familjers och därmed barns möjligheter att leva ett ekonomiskt tryggt liv.

Ungdomar är en prioriterad grupp för förvaltningen och erbjuder en rad olika verksamheter och aktiviteter som ska underlätta målgruppens etablering på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsnämnden har det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar 16-19 år. För dessa ungdomar bedriver nämnden en uppsökande

verksamhet där ungdomar kontaktas och erbjuds aktiviteter på bland annat jobbtorgen. I Kista finns även ett särskilt jobbtorg för ungdomar. Det finns utöver detta specifika arbetsmarknadsprojekt som riktar sig till målgruppen ungdomar. Merit, Filur, Unga in och praktikanställningar för unga är exempel på sådana verksamheter. Resultaten för målgruppen unga 16-24 år är goda då 67 procent av de inskrivna (exklusive Jobbtorg Resurs) avslutades under 2012 vilket motsvarar en ökning om sex procentenheter från föregående år (2011).

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar även för att samordna feriejobben inom Stockholms stad för ungdomar i åldern 15-18 år (personer under 18 år prioriteras). Under sommaren 2012 erbjöds 5 466 ungdomar feriejobb inom stadens olika förvaltningar och bolag. Med stöd av Järvalyftet och Söderortsvisionen gjorde staden en särskild satsning på att erbjuda sommarjobb till ungdomar i ytterstaden.

Målgruppen för Jobbtorg Stockholms verksamhet är försörjningsstödstagare där arbetslöshet är den huvudsakliga orsaken till att de söker försörjningsstöd. I jobbtorgens målgrupp är det många som har barn. Jobbtorgen försöker i sin verksamhet att ha ett barnperspektiv i sina insatser riktade exempelvis till ensamstående föräldrar. I budget för 2013 framgår att det ska vara möjligt för föräldrar att ta ledigt från sina aktiviteter på Jobbtorg Stockholm under tre veckor sommartid för att tillbringa tid med sina barn.

Arbetsmarknadsförvaltningen erbjuder genom Vuxenutbildning Stockholm grundläggande vuxenutbildning och gymnasialvuxenutbildning. Det är en lagstadgad rättighet för kommunens invånare att delta i utbildning inom grundläggande vuxenutbildning och motsvarande nivå inom Lärsvux, om de saknar motsvarande kunskaper. Utbildning i svenska för invandrare inkluderas i denna rättighet.

Inom de gymnasiala nivåerna ska kommunerna erbjuda utbildning som efterfrågas, dock finns inte en rättighetslagstiftning motsvarande den grundläggande nivån. Vid urval av studerande tillämpar nämnden vuxenutbildningsförordningen, som innebär att den som har kortast utbildning prioriteras. Samtliga som söker till vuxenutbildning på gymnasialnivå i Stockholms stad och saknar fullständiga gymnasiebetyg får studera vid vuxenutbildningen och ges företräde framför andra grupper. Härutöver ges alla studerande som saknar grundläggande behörighet till högskolan eller behöver behörighetskomplettera tillträde till studier.

För yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, så kallad yrkesvux, prioriteras grupper med svag ställning på arbetsmarknaden i enlighet med förordningen (2009:43). I Stockholms stad har den som har en funktionsnedsättning, är arbetslös eller är ungdom 20-24 år (oavsett arbetssituation) företräde till utbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar i den egna verksamheten med att erbjuda deltidsanställda inom förvaltningen heltid.

Arbetsmarknadsförvaltningens grunduppdrag är att rusta människor för jobb och öka deras förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och därmed förbättra både de vuxnas och barnens ekonomiska framtidsutsikter.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2012 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av tjänstgörande ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP) och ledamoten Stina Bengtsson (C), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären skriver att förändringarna i socialförsäkringssystemet och i ersättningsnivån för a-kassan har medfört att fler personer och familjer är i behov av ekonomiskt bistånd. Sett över tid har inte antal hushåll eller personer med bistånd i Stockholms stad ökat. Vid en jämförelse i Stockholms stad för mars varje år mellan 2007-2012 har antalet vuxna personer med bistånd i staden minskat, likaså antalet barn i familjer med bistånd. Antalet barn har gått från 8354 i mars 2007 till 6737 i mars 2012. *Källa: www.statistikomstockholm.se*

Kunskapslyft för föräldrar

Möjligheterna till en ökning av platserna på Komvux och Grundvux är i grunden en utbildningsfråga. Att föräldrar studerar och höjer sin utbildningsnivå är ur socialtjänstens perspektiv positivt.

Ett barnrättsperspektiv i prövningen av försörjningsstödet

Stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd bygger på socialtjänstlagen och på Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter. Förvaltningen arbetar med revidering av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd vilket beräknas vara klart under våren 2013. I det arbetet ingår att förtydliga barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd utifrån Socialstyrelsens och Länsstyrelsernas skrift "Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd" och Socialstyrelsens skrift "Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten". Inom staden finns även en egen handbok

”Barnperspektiv och ekonomiskt bistånd” som är framtagna bland annat i samarbete med Barnombudsmannen.

Inför en fri månad i barnomsorg och skolbarnomsorg

Motionären föreslår en avgiftsfri månad i barnomsorg och fritidshem för alla föräldrar i staden. Socialtjänsten arbetar för närvarande utifrån regeln att föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd ska ha möjlighet att vara lediga två veckor under sommaren från arbetsmarknadsinsatsen jobbtorg. Att införa en avgiftsfri månad påverkar inte ekonomin för föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd eftersom bistånd beviljas till barnomsorgsavgifter.

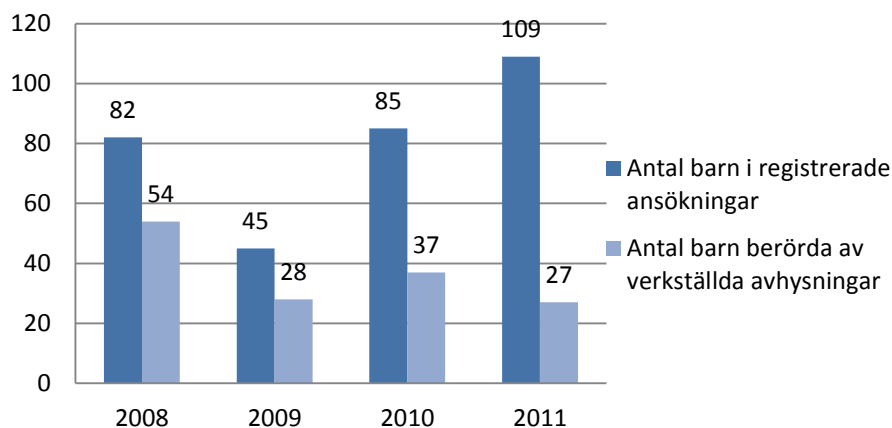
Kollo för alla/Meningsfulla fritidsaktiviteter med låga eller inga avgifter

Förskolan och skolan har en viktig uppgift att tillsammans med föräldrarna uppmuntra barnen till aktiviteter under sommaren och på fritiden. Inom ramen för ekonomiskt bistånd kan efter individuell prövning bistånd beviljas till dessa aktiviteter.

Nollvision för vräkning av barn

Socialtjänsten arbetar aktivt för att förhindra vräkning, framförallt av barnfamiljer och rutinerna för detta har utvecklats. I december 2010 redovisade förvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna en rapport om stadens vräkningsförebyggande arbete. I rapporten föreslogs att det vräkningsförebyggande arbetet bör organiseras i en särskild funktion, bostadssamordning/hyresrådgivning. Detta har skett i flera stadsdelsnämnder. Stadsdelsnämnderna samarbetar med hyresvärdar och kronofogdemyndigheten för att förebygga och förhindra avhysning. Antalet barn som är berörda av verkställda avhysningar har minskat i antal men även i förhållande till antalet ansökningar.

Antal barn registrerade i ansökningar om avhysning samt antal verkställda avhysningar där barn är berörda 2008- 2011

Källa: Kronofogdemyndigheten

Hjälp till barnfamiljer att komma in på bostadsmarknaden

Motionären menar att barnfamiljer med låga inkomster behöver hjälp för att komma in på bostadsmarknaden. Socialtjänsten arbetar aktivt med bostadslösa barnfamiljer och beviljar bland annat ekonomiskt bistånd till avgiften för bostadsförmedlingens kö. Dock innebär dålig ekonomi ofta svårigheter att bli godkänd som hyresgäst, på grund av skulder eller för låga inkomster.

Möjligheterna att beviljas förtur är mycket begränsade. Det krävs starka sociala eller medicinska skäl eller att en person på grund av mycket svåra omständigheter är i behov av en akut förändrad boendesituation. Det är bostadsförmedlingen som efter ansökan beslutar om förtur. Det som socialtjänsten eller andra myndigheter kan bistå den enskilde med är att skriva intyg som beskriver familjens situation och behov. Utökade möjligheter till förtur för barnfamiljer skulle enligt förvaltningens mening kunna vara ett sätt för dessa familjer att komma in på bostadsmarknaden.

Förbättrad samverkan

För att barn och familjer som har behov av stöd ska uppmärksammas på ett tidigt stadium krävs en förbättrad samverkan mellan de verksamheter som möter barnen i vardagen och socialtjänsten. Förvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen reviderat stödmaterialet (dnr 3.2-0147/2012) för samverkan som beslutades av socialnämnden och utbildningsnämnden i april 2012. Stödmaterialet ska under hösten 2012 implementeras i de lokala verksamheterna bland annat genom en serie samverkanskonferenser.

Förvaltningen menar att socialtjänstens styrdokument som riktlinjer, stödmaterial och tillämpningsanvisningar beaktar barnperspektivet. Förvaltningen för ett kontinuerligt arbete för att ytterligare förstärka barnperspektivet i de verksamheter som socialtjänsten ansvarar för.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 maj 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsnämnden besvarade i oktober 2011 remissen ”En kommunal plan för att minska barnfattigdom i Stockholms stad” från Karin Rågsjö (V) samt besvarade i juni 2012 remissen ”Tio kraftfulla insatser mot barnfattigdomen i Stockholms stad med sikte på en nollvision” från Karin Rågsjö (V). Förvaltningen återger de delar från de

tidigare svaren som är relevanta och kompletterar dem utifrån den aktuella motionen.

Utbildningsförvaltningen anser att insatser för att minska barnfattigdomen är en angelägen och viktig fråga. Från skolans perspektiv handlar det om att alla elever ska ha lika rättigheter och att alla elever, oavsett ekonomiska förhållanden, ska ha rätt till en likvärdig utbildning. Skolans huvuduppgift är att främja lärande och att fokusera på elevernas kunskapsutveckling och resultat.

Det utbildningsförvaltningen främst kan göra är att ge dagens barn och unga en utbildning av hög kvalitet som leder vidare till högre studier och arbete. Eleverna har olika förutsättningar för lärande och skolan har ett viktigt uppdrag i att kompensera för dessa olika förutsättningar.

Förvaltningen bedömer att de befintliga styrdokumenterna är tillräckliga och säkerställer de delar av remissen som handlar om skolan.

Socioekonomisk tilldelning utifrån behov

Utbildningsnämnden har beslutat att från och med år 2012 påbörja införandet av förändrade kriterier för socioekonomisk tilldelning inom skolan. Denna socioekonomiska modell tilldelar på ett bättre sätt än tidigare ekonomiska resurser som står i proportion till skolornas och elevernas förutsättningar. Kortfattat innehåller modellen dels variabler på individnivå: invandringsår, vårdnadshavarnas utbildningsnivå, om eleven bor i en familj som har ekonomiskt bistånd och om eleven bor med båda, en eller ingen av sina vårdnadshavare, dels innehåller modellen också variabler på gruppnivå: boendeområde och skolmiljö. Den nya modellen för resurstilldelning är ett sätt att försöka ge likvärdiga förutsättningar för alla elever i skolan och att minska skillnaderna utifrån socioekonomiska förhållanden.

Inför en fri månad i barnomsorg och skolbarnsomsorg

När det gäller förslaget att införa en betalningsfri månad i barnomsorg och skolbarnsomsorg är detta en fråga som medför ekonomiska konsekvenser för Stockholms stad. Denna fråga bör behandlas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av den årliga budgeten.

Avgiftsfria skolor

Stockholms stads skolor följer skollagen som anger att utbildningen ska vara avgiftsfri. Enligt skollagen får det trots detta förekomma enstaka inslag som kan innebära att eleverna får betala en obetydlig kostnad. I samband med skolresor eller liknande får skolan också vid enstaka fall låta vårdnadshavare stå för kostnader under förutsättning att detta är frivilligt. Vårdnadshavarnas eventuella bidrag måste både vara och framstå som helt frivilligt. Det som gäller i dessa fall är att alla elever ska kunna få delta oavsett om vårdnadshavarna betalar eller inte. Ersättningen från elevens vårdnadshavare får inte heller överstiga huvudmannens självkostnad för aktiviteten. Skolorna i Stockholm arbetar utifrån detta och för också diskussioner kring hur det fungerar i praktiken. Till exempel ordnar många skolor med matsäck vid utflykter och flera skolor erbjuder frukost.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2013 följande.

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar till kommunstyrelsen över motion om handlingsplan mot barnfattigdom.
2. Nämnden avstyrker motionen

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Åsa Öckerman m.fl.(MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd tjänsteutlåtande daterat den 17 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Barnfattigdom och arbete för att motverka effekterna av fattigdom är angeläget. I Social rapport 2006 (Socialstyrelsen) konstateras att det i dagens Sverige är mycket ovanligt att hushåll, där de vuxna förvärvsarbetar på heltid är fattiga. Även en låg lön är i Sverige tillräckligt för att en heltidsarbetande ska kunna hålla sig ovanför fattigdomsstrecket. Den svenska fattigdomen handlar främst om avsaknaden av förvärvsarbete och i synnerhet om att aldrig komma in på arbetsmarknaden. Rädda barnens organisation använder följande mått:

1. Låg inkomststandard.
2. Försörjningsstöd.

I rapporten framkommer bland annat att:

- Det finns stora skillnader i ekonomiska uppväxtvillkor mellan barn med svensk respektive utländsk bakgrund. Barnfattigdomen är fem gånger vanligare bland barn med utländsk bakgrund.
- Den grupp där barnfattigdomen har ökat mest är barn till ensamstående föräldrar.
- Mer än hälften av alla barn till ensamstående föräldrar med invandrarbakgrund lever i ekonomisk fattigdom. Barnfattigdomen varierar kraftigt mellan Sveriges kommuner.

Statens folkhälsoinstitut har publicerat en rapport ”Barn och unga 2013, utvecklingen av faktorer som påverkar hälsan och genomförda åtgärder”. Rapporten tar bland annat upp att den relativa fattigdomen har ökat under 2000-talet i takt med att inkomstspridningen ökat. Skillnader mellan olika grupper har också ökat och de

fattigaste grupperna har halkat efter allt mer t.ex. ensamstående med barn.

I rapporten står även att "... den andel elever som slutar grundskolan utan att bli behöriga till gymnasiet har ökat. 2006 var det ca 30 procent av de elever som har föräldrar med högst förgymnasial utbildning som slutade grundskolan utan att ha behörighet till gymnasiet. År 2011 var motsvarande siffra 40 procent.

Barnfattigdom är ett komplext problem och är ett område som berör socialtjänstens verksamhetsområden. Att vara beroende av försörjningsstöd under lång tid kan ge negativa konsekvenser för den enskilde och i synnerhet för barn som växer upp i ekonomiskt resurssvaga familjer. Därför är det angeläget att förvaltningen i all verksamhet där barn berörs arbetar utifrån ett barnperspektiv. Det är av vikt att enheterna regelbundet för metod- och etikediskussioner där barnens behov står i centrum.

Barnperspektiv och ekonomiskt bistånd

Barnperspektivet ska alltid beaktas vid bedömning och beslut om ekonomiskt bistånd som rör och påverkar barn. Barnkonsekvensanalys är en metod som används som ett stöd i beslutsfattandet när det gäller mer komplexa situationer. På Enheten för arbete och försörjning görs barnkonsekvensanalyser i de ärenden där ansökan inkommer gällande hyresskuld.

Föräldrar med låg inkomst och som är beroende av försörjningsstöd har möjlighet att ansöka om kostnad till barnomsorg. Kostnad till kollektivtrafik är även en utgift som den boende som bor i stadsdelen kan ansöka om bistånd till. Bidrag till kostnaden prövas individuellt.

Kostnader till förmedlingsavgifter och köavgifter kan enskilda/familjer som söker bostad ansöka om ekonomiskt bistånd till den utgiften. Detta gäller även kostnader till andrahandsförmedling och kö- och förmedlingsavgifter för bostad i annan kommun.

Olika vägar mot arbete eller studier.

Inom IoF – avdelningen för vuxna har det under 2012 genomförts organisationsförändringar i syfte att möjliggöra en mer aktiv handläggning i arbetet med biståndssökande. Målsättningen är att korta tiden som den enskilda/familjen är beroende av ekonomiskt bistånd. Förvaltningen följer Stockholms stads riktlinjer vid bedömning av ekonomiskt bistånd, vid handläggning av försörjningsstöd till barnfamiljer. Individuella behovsprövningar görs vid behov.

Enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd uppmanas att söka olika vägar för att uppnå egen försörjning på sikt, vilket även kan inkludera studier.

Förvaltningen bedriver idag ingen uppsökande verksamhet mot föräldrar till barn för att styra dem till studier däremot följer Avdelningen för barn och ungdom och Avdelningen för vuxna i arbetet med de enskilda familjerna att barn går i skolan och att förutsättningar finns för barn att fullfölja studier på grundskole- och gymnasienivå. Förvaltningen bedriver även ett arbete på Avdelningen för barn och ungdom att motivera och stödja ungdomar, så kallade "hemmasittare" att återvända till skolan. Möjligheten att studera och under studietiden erhålla försörjningsstöd prövas individuellt. Generellt bedöms personer som läser på gymnasienivå och högskola, kunna finansiera studierna genom att ansöka om studiestöd via CSN.

Förvaltningen strävar efter att så många ungdomar som möjligt ska få möjlighet att

erhålla sommarjobb. Föräldrar som är aktuella för ekonomiskt bistånd har fått information om möjligheten för ungdomarna att söka förvaltningens sommarjobb och är en prioriterad grupp.

Kostnadsfria kultur- och fritidsaktiviteter

Inom avdelningen förskola och fritid ges barn och ungdomar möjlighet till kostnadsfria aktiviteter och målsättningen är att nå hela målgruppen oavsett socioekonomiska förutsättningar. Verksamheternas öppettider är anpassade efter barns och ungdomars rutiner och livsstil.

Bland annat kan nämnas att under sommarlovet 2012 erbjöds barn och ungdomar dagkollo på Gålö med dagliga aktiviteter inom olika inriktningar av konst, kultur och idrott. På Gålö är barn och ungdomar mellan 10 och 17 år utan vuxensällskap välkomna. Deltagarna kan bland annat åka båt, fiska, paddla kanot, bada, pyssla, dansa, spela bollspel eller delta i musikkurser. Kvällsverksamheterna har dagligen rörelse- och sportaktiviteter såsom innebandy, pingis, basket och dans i verksamhetslokalerna, ibland också i samarbete med lokala idrottsföreningar.

På Stavsås erbjuds familjer kostnadsfria sommaraktiviteter för föräldrar i sällskap med yngre barn.

Fritidsverksamheten anordnar gemensamma kulturarrangemang flera gånger om året. Det kan vara teater, antingen av ett besök eller att en föreställning visas på verksamheterna. Biobesök är en återkommande aktivitet. Spontan kulturutövande i form av exempelvis gitarrspel och sång är ett stående inslag på verksamheterna.

Fritidsverksamheten har även flera musiker och konstnärer anställda för att utveckla intresset för eget skapande hos barn och ungdomar. Verksamheterna ser alltid till att det finns förutsättningar och tillfällen för eget skapande i olika material med möjlighet att exempelvis måla tavlor, tillverka smycken och att sy. Alla ungdomar erbjuds att arbeta med lera i keramikverkstaden och trycka egna tröjor i screentryckverkstaden på Rågsveds fritidsgård. Verksamheterna anordnar utställningar med barnens och ungdomarnas alster. Det finns även möjlighet för ungdomarna att göra egen musik. Rågsveds fritidsgård erbjuder alla ungdomar i stadsdelen att skapa och spela in musik i en professionell musikstudio. Örby fritidsgård erbjuder ungdomarna att repetera i sin "tysta studio". Instrument, såsom gitarrer finns på alla verksamheter.

Förvaltningen erbjuder även verksamhet som är riktad till barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Förskola på obekväm arbetstid

I stadsdelen finns möjlighet att ansöka om omsorg på obekväm arbetstid för vårdnadshavare till barn i kommunal förskola. För barn i fristående förskolor söks insatsen från Utbildningsförvaltningen. I dokumentet - Regler för intagning och plats i förskolan och pedagogisk omsorg i Stockholm stad (antagna av kommunfullmäktige 2012-03-12) - finns reglerat vad som gäller för omsorg på obekväm arbetstid.

Alla ansökningar som kommit till stadsförvaltningen och som uppfyller villkoren för omsorg för obekväm arbetstid har beviljats. Medel avsätts i budget för insatser på obekväm arbetstid för att vårdnadshavare ska ges möjlighet till förvärvsarbete.

Insatserna har skett under kvällar, nätter och helger beroende på respektive familjs behov. Omsorg på obekväm arbetstid utförs i familjens hem av en av stadsdelen anställd person.

Vräkningsförebyggande arbete

Förvaltningen arbetar med att förhindra vräkningar. Den rutinbeskrivning som finns avser såväl privata värdar och allmännyttan. Det finns ett upprättat dokument "Handlingsplan för att förebygga avhysningar". Handlingsplanen har förelagts nämnden vilken beslutade att förvaltningen ska avsätta resurser för vräkningsförebyggande åtgärder.

När meddelande om avhysning kommer lämnas ärendet till en socialsekreterare på mottagningssektionen inom Enheten för arbete och försörjning, som kontakter familjen. Om familjen inte går att nå görs hembesök. Meddelandet om avhysning skickas även till Mottagningssektionen på Avdelningen för barn- och ungdom som gör en förhandsbedömning och tar ställning till om utredning ska inledas. Kontakt tas omgående med familjen. Socialsekreteraren i ärendet kontakter även budget- och skuldrådgivare för att fråga om de etablerat kontakt med familjen. En tidig kontakt med barnfamiljer möjliggör att situationen kan lösas innan avhysning blir aktuell samt att man kan förhindra att problemet med försenade hyresinbetalningar uppkommer igen.

I all verksamhet som berör barn är det viktigt att barnperspektivet lyfts fram och att barnets bästa är i fokus. Detta görs i verksamhetsplaner och vid framtagande av rutiner för det löpande arbetet. Förvaltningen följer lagstiftningen på området och de riktlinjer som Socialförvaltningen tagit fram. Stor vikt läggs vid att barnets bästa skall vara vägledande i allt arbete där barn berörs. Förvaltningen anser därför att det inte finns behov av en särskild handlingsplan mot barnfattigdom.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2013 att som svar på remissen "Motion (2012:33) om handlingsplan mot barnfattigdom" hänvisas till vad som sagts i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Rebwar Hassan m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Robert Lagergren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det ämne Mogert lyfter i sin motion är angeläget. Samtidigt är frågan om barnfattigdom komplex och förvaltningen ställer sig tveksam till om en handlingsplan är rätt att nå en lösning på problemet. Risken finns att en sådan plan endast blir en pappersprodukt – förvisso med ett fint innehåll, men som ändå inte får någon reell effekt på samhället. En handlingsplan måste efterlevas och kontinuerligt uppdateras för att vara relevant. Dessutom är mycket av det som står i förslaget till handlingsplan sådant som staden redan gör. Nedan ger förvaltningen sin syn på Mogerts punkter

Handlingsplanens punkter

Det Mogert efterfrågar är både en långsiktig plan och akuta lösningar. Förvaltningen instämmer i att det i alla verksamheter är viktigt att arbeta både med de problem som visar sig idag och med att förebygga att nya problem uppstår i framtiden. Som skrivet ovan är dock mycket av det som lyfts fram i handlingsplanen sådant som redan ingår i stadens plan för den befintliga verksamheten.

Precis som Mogert skriver är en nyckel att barnens föräldrar har ett arbete. Förvaltningen arbetar dagligen med att möta arbetslösa föräldrar och stödja dem på vägen mot egen försörjning. Vi motiverar de personer som har en låg utbildningsnivå till att studera och hjälper dem som behöver det att ansöka om studiemedel från CSN. Vi har sett att framför allt kvinnors utbildningsnivå har ett stort genomslag för familjens ekonomi och övriga levnadsförhållanden. Därför satsar vi extra på att just motivera och stödja kvinnor att studera.

När beslut fattas om ekonomiskt bistånd görs en konsekvensanalys av hur beslutet påverkar barn i hushållet. Det finns utrymme i socialtjänstlagen för att göra individuella prövningar, men en allt för stor avvikelse gentemot riksnormen och stadens riktlinjer skulle skapa en otydlighet i systemet och biståndet skulle inte bli rättssäkert. En särskild behovsutredning gällande barn behöver förankras i stadens riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd. Ett remissförfarande gällande nya sådana riktlinjer är igång.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid är en viktig förutsättning för många föräldrar att kunna arbeta heltid. Möjlighet till detta finns dock redan idag. Fri månad inom barnomsorgen ser förvaltningen som ett positivt förslag, men det skulle i sig inte gynna de familjer som enbart försörjs genom det ekonomiska biståndet då de redan har en nedsatt avgift. De familjer som delvis har andra inkomster beviljas ekonomiskt stöd till kostnaden för barnomsorg. Dock skulle de familjer som är självförsörjande men med små marginaler gynnas av en sådan subvention.

Meningsfulla fritidsaktiviteter är en viktig förebyggande faktor för barn att inte utvecklas ogynnsamt. Förvaltningen anser att det finns ett syfte med att satsa på sådana aktiviteter riktat mot barn som växer upp i familjer med låg socioekonomisk status. Staden har till exempel möjlighet att utöka posten för fritidsaktiviteter i riksnormen. Staden kan även stödja projekt liknande sommar- och vinterfestivalerna som anordnas i Skärholmen, som skapar arbetstillfällen för ungdomar och erbjuder ett alternativ till ett destruktivt liv.

Förvaltningen anser vidare att en av de absolut viktigaste punkterna för att

motverka att barn far illa och växer upp under ogynnsamma förhållanden är att familjen har en egen bostad. Utan ett hem blir det övriga livet svårt att organisera, och barnen kan tvingas byta skola/förskola ofta. Otrygga boenden är ofta förenade med högre kostnader, och självförsörjning blir då svårare att uppnå. För att bostadslösheten ska minska är det förstås viktigt att barnfamiljer inte vräks från de lägenheter de idag har, men än viktigare är att det byggs nya bostäder i stadens alla områden. Förvaltningen vill lägga stor tyngd i önskan om att fler bostäder ska byggas i staden generellt, och i Skärholmen specifikt. Att ge barnfamiljer rätt till förtur är en god idé, men så länge det inte finns bostäder att förmedla hjälper det inte.

Barnfattigdom eller inte?

Frågan om det finns fattiga barn eller inte i Sverige har den senaste tiden diskuterats och debatterats av allt från politiker i alla partier till journalister och socialarbetare. Både begreppet som sådant och definitionen av det har mött hård kritik, men också gett den socialpolitiska debatten en nytändning. Ändå tycks diskussionen allt som oftast fastna i hur fattigdom ska räknas – i absoluta eller relativa mått?

Förvaltningen kan se ett problem i att använda just begreppet barnfattigdom, då det implicerar att det är barnen i sig själva som är fattiga. Barns socioekonomiska status bestäms i själva verket av hur föräldrarnas levnadsförhållanden ser ut, vilket riskerar att glömmas bort i diskussionen om ”fattiga barn”. Även begreppet fattigdom är också svårt att tala om, då det riskerar att handla enbart om inkomst och (ekonomiska) tillgångar. I själva verket är fattigdom ett mycket bredare begrepp som inrymmer alla sidor av människors levnadsförhållanden, där fokus ofta ligger på vilka möjligheter en person har att göra goda val för sig och sina närmaste.

Innan vi försöker skapa en handlingsplan mot barnfattigdom behöver vi alltså enas om vad vi menar med begreppen ”barn-” och ”fattigdom”, och dess relation till varandra. Förvaltningen vill här slå ett slag för begreppet ”skälig levnadsnivå”, hämtat från första paragrafen i socialtjänstlagens fjärde kapitel. Där står att den som erhåller bistånd från socialtjänsten ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå, och att biståndet ska utformas på så sätt att det stärker personens möjligheter att leva ett självständigt liv. Begreppet definieras inte mer än så i lagtexten, utan det är upp till de som ska tillämpa lagen – d.v.s. kommunerna – att själva fastslå vad som ska ingå i det. Att enbart begränsa sig till det som fastslås i riksnormen för ekonomiskt bistånd är enligt Socialstyrelsen inte nog – en mer utökad definition behövs. Dessutom skulle då enbart den ekonomiska aspekten av en persons levnadsförhållanden inrymmas.

Förvaltningen anser därför att Stockholms stad, istället för att arbeta fram ett förslag på handlingsplan mot barnfattigdom, bör ägna sig åt att skapa en definition av vad skälig levnadsnivå innebär i Stockholm, där alla tänkbara livsområden beaktas. Definitionen ska sedan genomsyra alla de lokala riktlinjer och handlingsplaner som styr stadens verksamheter.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2013 att godkänna och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) och Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det finns knappast någon som inte tycker att barnfattigdom eller fattiga barnfamiljer är något som ska motverkas. Problemen kommer när man ska definiera vad fattigdom är och kanske framför allt när man ska avgöra vilka åtgärder som är verkningsfulla. Direkt svält bland barn eller barn som lever på gatan utan vuxenkontakt och bostad är mycket ovanligt i Stockholm, som väl är. Enstaka fall kan förekomma. Däremot finns en *relativ fattigdom* med barn och barnfamiljer, kanske framför allt ensamstående föräldrar, som lever på en ekonomisk och materiell standard betydligt under genomsnittet för barnfamiljer i staden.

SDF är dock tveksam till en handlingsplan i enlighet med motionen. En handlingsplan kan fungera när ansvaret är klart så att man i planen kan ange vem som ska göra vad. I det här fallet rör dock flera av de tio föreslagna punkterna hela arbetsmarknaden, bostadsmarknaden eller utbildningsväsendet. Det är av tveksamt värde för en enskild kommun att göra en handlingsplan för generella samhällsområden som i stor utsträckning påverkas av andra aktörer och andra processer i samhället.

Inom stadens samtliga verksamheter ska barns rättigheter dock alltid beaktas, med ett *barnperspektiv*, vilket också sker utifrån lagstiftning, riktlinjer och förutsättningar och alltid i samband med prövning av försörjningsstöd. Samhällets insatser och möjligheter ska givetvis erbjudas där behov finns, men SDF menar att föräldrars eget ansvar för barnen måste i första hand gälla och uppmuntras.

När det gäller förslaget om nollvision för vräkning av barnfamiljer måste man tänka på att en stor andel av stadens bostäder bebos av hushåll där det finns barn. Det är knappast rimligt att utfärda en generell ”carte blanche” som innebär att kommunen garanterar hyran för alla dessa hushåll och alltid betalar uppkomna hyresskulder. Att arbeta vräkningsförebyggande är däremot självklart inom kommunens socialtjänst.

Det effektivaste vid vräkningar och andra bostadsproblem vore sannolikt en bättre fungerande bostadsmarknad där det fanns ett större utbud av lediga bostäder. Med dagens bostadsbrist är det svårt för den som har vränts att få tillgång till en ny bostad, vare sig vräkningen beror på att man inte betalat hyran eller på att man betett sig olämpligt. Inom den privata sektorn är det nästan omöjligt. Kommunens socialtjänst är ingen bostadsförmedling, men arbetar ändå i hög grad med ärenden där bostadssituationen är huvudproblemet.

På samma sätt skulle en bättre fungerande arbetsmarknad med ett större utbud av

lediga arbeten också vara ett effektivt medel mot barnfattigdom. Att vi i Sverige under ett antal år har och har haft en relativt hög arbetslöshet bidrar till att även barnfamiljer drabbas, vilket givetvis är ett problem. Kommunens socialtjänst är inte heller en arbetsförmedling, men arbetar ändå i hög grad med ärenden där arbetslöshet är ett huvudproblem.

RESERVATIONER M.M.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V) enligt följande.

1. Att arbetsmarknadsnämnden tar initiativ till att väcka frågan om en handlingsplan mot barnfattigdomen utifrån motionen samt utifrån vänsterpartiets motion: Remissvar om motion 2012:24 om tio kraftfulla insatser mot barnfattigdom i Stockholms stad med sikte på nollvision.
2. Att i övrigt anföras:

Barnfattigdomen i Stockholm ökar för första gången på länge. Enligt Rädda Barnens årsrapport 2012 har andel barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta hushåll i Stockholm ökat från 14,4 till 15,3 procent mellan 2008 och 2009, inte bara i enstaka områden utan i 17 av 18 stadsdelar.

Stockholm glider isär. Gapen växer och livsförutsättningarna för barnen ser helt olika ut. Barn i Stockholm ska inte vara segregerade från födseln.

Bostadssegregationen handlar om klass och arbetslöshet och måste motverkas med politiska åtgärder på alla nivåer. Staten måste förbättra stödet för ensamstående föräldrar och se till att A-kassan återigen blir en trygg tillgänglig försäkring mot arbetslöshet. Landstinget måste kraftigt utöka sitt förebyggande och uppsökande arbete i områden med hög ohälsa. Ju jämlikare samhälle ju bättre mår barnen.

I grunden handlar det om att ha en politik för jämlikhet. Ju jämlikare samhälle ju bättre mår barnen. Barn jämför sig med varandra, i skolan och på fritiden. Att växa upp i ett hem med knapp ekonomi och sämre tillgång till sociala och kulturella resurser ger mycket sämre förutsättningar för ett gott vuxenliv. Barnen riskerar en nedsatt psykisk och fysisk hälsa som vuxna. De får sämre möjligheter till en bra utbildning.

Och vi noterar att av 116 stadsdelar i Stockholm stad har de stadsdelar som låg i toppen vad gäller behörighet till gymnasiet år 2007 lyckats ännu bättre fyra år senare. Samtidigt har de stadsdelar som låg i botten år 2007 sjunkit ännu lägre ner. Detta visar rapporten "Vi bryter segregationen" som nyligen publicerats och som tagits fram av Stockholmsvännerna. I de gynnade stadsdelarna har varenda elev så bra betyg att de får börja på gymnasiet. I mindre gynnade stadsdelar lämnas nästan en tredjedel av klasskompisarna utanför, när det är dags att börja på gymnasiet. Det är skamligt. Det här är en rättighetsfråga. Alla barns och ungdomars rätt till kunskap och utbildning.

Så segmenterar vi en stad. Så bygger vi in arbetslösheten. Så bygger vi in en känsla av icke delaktighet. Men det går att arbeta mot en ökad jämlikhet och att minska barnfattigdomen.

Antalet arbetslösa unga mellan 20-24 år i Stockholm som inte tillhör någon A-kassa är nu uppe i 67,5 %. En extrem siffra. För samtliga arbetslösa är det 40,2% som inte har A-kassa.

Dessutom är det uppenbart att långtidsarbetslösheten ökar och nu är uppe i 30,2 % av de arbetslösa. Arbetslösheten i ytterstaden är fortfarande orimligt hög och sjunker inte.

Det är oroande att så många står utanför A-kassan och tvingas söka försörjningsstöd eller hitta andra lösningar exempelvis svartjobb. Regeringen har genom sin arbetsmarknadspolitik skapat en situation som är ohållbar i längden och många arbetslösa känner idag stor oro över sin ekonomiska situation. Arbetslinjen har blivit fattiglinjen.

Vi måste ha en annan arbetsmarknadspolitik innan allt för många fastnar i en ohållbar situation. Se till att få in fler personer i utbildning och ge de arbetslösa bättre förutsättningar att hitta hållbara jobb. Det är en väg att minska barnfattigdomen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därtill som svar på remissen anför följande:

De senaste åren har allt fler personer i redan utsatta områden hamnat i utanförskap och arbetslöshet. Rädda Barnens årsrapport visar att barnfattigdomen ökat i 13 av 14 stadsdelsområden det senaste året. I Rinkeby lever mer än vartannat barn i fattigdom (med socialbidrag eller låg ekonomisk inkomststandard). På riksnivå har syftet med den ekonomiska familjepolitiken, att jämna ut klyftor, avtagit under hela 2000-talet.

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan ekonomisk utsatthet och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet. Att bekämpa barnfattigdomen i Stockholm är avgörande för att skapa en bättre stad för barn.

Vi instämmer i att det är ytterst viktigt för staden att stärka möjligheterna för vuxna att få arbete. Men staden kan inte nöja sig med detta, vi måste också förbättra situationen för de barn som lever i fattigdom här och nu. Avgifterna till idrottsaktiviteter och kulturverksamhet ska vara låga och fler kostnadsfria aktiviteter behövs, inte minst under skolloven. Avgifterna i Kulturskolan ska sänkas. Staden behöver också skapa fler mötesplatser för barn och unga.

Hur skolan lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag är av avgörande betydelse, inte minst för de barn som lever i ekonomisk utsatthet. Antalet specialpedagoger i skolan måste öka, elevhälsan stärkas och barngrupperna minska i förskolan. Det behövs

satsningar på modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Skolan ska vara helt avgiftsfri.

Staden måste börja tillhandahålla förskola på obekväm arbetstid, så kallat nattis, för att underlätta för ensamstående att få jobb. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb för att det utförs på obekväm arbetstid.

Socialtjänsten, som under flera år har drabbats av stora besparingar, måste kraftigt stärkas för att ge stöd till de mest utsatta barnen. Staden ska ha nolltolerans mot vräkning av barn.

Vi har tagit initiativ till att en handlingsplan med mätbara mål ska tas fram gemensamt över partigränserna. Vi tror att en bred förankring med politik som håller över tid bidrar till att skapa en bättre stad för barn. Om det hade vi hoppats och hoppas fortfarande att vi kan enas.

Socialnämnden

Reservation anfördes av tjänstgörande ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller delvis förvaltningens utlåtande.
2. Socialnämnden rekommenderar kommunfullmäktige att godkänna motionen.
3. Därutöver anför nämnden följande.

Det finns idag forskning som visar på väldokumenterade risker för barn som växer upp i fattigdom. Bland annat påverkas barnen i sin fysiska och psykiska hälsa. Fattigdom påverkar även barnens kognitiva utveckling och skolprestationer. Det är även dokumenterat att barnens självbild och självförtroende påverkas av ekonomisk ojämlikhet. Många barn som lever i fattigdom uppger att de hamnar i social exkludering som leder till ensamhet. Det är med andra ord akuta åtgärder som krävs för att se till att dessa barn får goda uppväxtvillkor.

Enligt en enkätundersökning som vi har gjort bland biståndsbedömare och socialsekreterare visar att endast 47 % anser att de har möjlighet att ta hänsyn till barnen vid bedömning. Eftersom budgethållning prioriteras högre uppstår det motsättningar mellan barnens behov och budgethållning. Detta måste givetvis ses över om barnens rätt ska kunna garanteras. Med anledning av detta vidhåller vi vikten av en handlingsplan mot barnfattigdom i Stockholm.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att tillstyrka motionens att-sats om att utarbeta en handlingsplan mot barnfattigdom i Stockholm.
2. Socialnämnden uppmanar kommunfullmäktige att utse en blocköverskridande arbetsgrupp om får uppdraget att ta fram en handlingsplan

Miljöpartiet skulle gärna se att alla partier samarbetar för att ta fram en blocköverskridande åtgärdsplan för att minska barnfattigdomen i Stockholm.

De senaste åren har allt fler personer i redan utsatta områden hamnat i utanförskap och arbetslöshet. Rädda Barnens senaste årsrapport visar att barnfattigdomen ökat i hela 13 av 14 stadsdelsområden det senaste året. I exempelvis Rinkeby lever mer än vartannat barn i fattigdom (med socialbidrag eller låg ekonomisk inkomststandard).

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan fattigdom och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet.

I Stockholm ser vi flera oroande tendenser som kräver åtgärder.

Barnfattigdomen ökar över hela staden. Satsningar på att föräldrar ska komma i arbete är bra, men det räcker inte. Ett tydligt barnperspektiv behövs i alla stadens verksamheter, såsom skola, socialtjänst, idrott och kultur, för att varje barn ska få möjlighet att växa upp i trygghet och jämlikhet och med framtidstro.

Trots en nollvision så vräks allt fler barnfamiljer i Stockholm. Under första halvåret i år blev 24 barn vräkt från sina hem i Stockholm. Det kan jämföras med 21 barn samma period året innan och 9 året dessförinnan. En vräkning är ett särskilt trauma för barn, vars behov av trygghet och kontinuitet är ännu större än för vuxna. Nära 500 barn i Stockholm uppskattas bo i hushåll utan fast boende. Det är mycket oroande.

Allt fler barn i utsatta områden i staden lever med arbetslösa föräldrar. År 2006 levde vart femte barn i Rinkeby med arbetslösa föräldrar. Efter fyra år med moderatlett styre hade det ökat till nästan vart tredje barn.

Vi vet att skola och fritids har stor betydelse för barns möjligheter till utveckling. Men barngrupperna på fritidshemmen växer och barns uppväxtvillkor påverkar skolresultatet allt mer. Skolan och fritids måste få bättre möjligheter att låta barn växa, lära och utvecklas.

Alla barn, oavsett hushållsinkomst, ska ha goda möjligheter att delta i kultur- och idrottsaktiviteter. Men allt färre barn får ta del av och utöva kultur i kommunala Kulturskolan. Nära 40 procent av barnen i högstadiet och gymnasiet är fysiskt inaktiva.

Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden ska utse en kommission för ett socialt hållbart Stockholm. Kraftfulla insatser behövs från politiken för att garantera varje barns rätt till en god hälsa och en skälig levnadsstandard och för att se till att inget barn diskrimineras, vilket är rättigheter som fastslås i Barnkonventionen. Skolan ska vara helt avgiftsfri och att det ska finnas tillgång till kostnadsfria fritidsaktiviteter. Barnomsorg på obekvämt arbetstid ska kunna erbjudas alla föräldrar för att underlätta för framför allt ensamstående att kunna ta ett arbete.

Det behövs också en blocköverskridande åtgärdsplan för att minska barnfattigdomen i Stockholm. Miljöpartiet uppmuntrar alla partier i staden att gå samman och ta fram en handlingsplan mot barnfattigdom på kommunal nivå.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Marie Ljungberg Schött m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP) och ledamoten Stina Bengtsson (C) enligt följande.

Att verka för att minska barnfattigdomen är en av de viktigaste frågorna och det finns ingen genväg. Det krävs en långsiktig och målmedveten politik. Kortsiktigt handlar det om att stärka ekonomin för de mest utsatta. Långsiktigt är både utbildning och sysselsättning fundamentalt. Alliansregeringen har stärkt flerbarnstillägget i barnbidraget, höjt bostadsbidragen och riksnormen för försörjningsstöd. Alliansen har även riktat skattesänkningarna mot människor med lägre inkomst.

Stockholms stad arbetar idag brett för att minska barnfattigdomen och utanförskapet. År 2011 redovisades en minskning av antalet biståndshushåll med 1,9 procent. Stockholms stad har idag den lägsta nivån av biståndstagandet sedan 1982 då socialtjänstlagen infördes. Statistiken visar att andelen barn som lever i familjer beroende av ekonomiskt bistånd har halverats sedan 1990-talet. Antalet vräkningar där barn berördes var under 2011 rekordlångt. Alliansens arbete ger resultat.

Forskning visar att betygen i årskurs nio har större betydelse för ett barns framtida utveckling än socioekonomisk bakgrund. Därför har samverkan mellan skola, socialtjänst och andra instanser stärkt. Skolan ska enligt skollagen vara avgiftsfri. I en satsning för stärkt föräldraskap erbjuds alla föräldrar i Stockholms stad med barn i åldrarna 3-12 år under hösten 2012 en föräldrastödsutbildning. I Stockholms stad har vi även satsat på sommaröppna fritidsgårdar, kolloverksamhet och att på andra sätt aktivera barn vars föräldrar är ekonomiskt utsatta.

Den enskilt viktigaste faktorn för att minska barnfattigdomen är att föräldrarna har ett jobb. I staden har 17 000 personer gått vidare från Jobbtorg till egen försörjning och av dem som började läsa SFI 2008 hade åtta av tio fått ett jobb två år senare. Vi välkomnar även att regeringen nu möjliggör att få kombinera försörjningsstöd med arbetsinkomst upp till en viss nivå, vilket gör det mer lönsamt att arbeta och ta bort inlåsnings effekter i försörjningsstödet.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

Frågorna som behandlas i remissen är väldigt viktiga och vi kommer få anledning att återkomma till dem på olika sätt i utbildningsnämnden. En sak som inte lyfts i sammanhanget är skolbibliotekens viktiga roll att jämma ut chanserna till läsning, information och därmed till språk och bildning. Larmen om dåligt fungerande bibliotek på skolorna duggar tätt samtidigt som vi vet att en väl fungerande verksamhet kan ha en viktig utjämnande effekt gällande förutsättningar. Det är därför vår starka förhoppning och förväntning att Utbildningsförvaltningen ser till att använda och stärka biblioteken på ett sätt som samverkar med övriga åtgärder inom remissens område.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamoten Magnus Dannqvist m.fl. (S) enligt följande.

Att bifalla motionen
Samt därutöver anförda

Motionären lyfter i motionen ett ökande problem i staden med flera förslag till åtgärder för att motverka barnfattigdomen. Handlingsplaner löser inte problemen men är ett sätt att uppmärksamma problemet och implementera det i verksamheterna samt, utveckla och genomlysna verksamheter och metoder.

För att motverka barnfattigdomen i grunden krävs en ny majoritet och en ny politik baserad på rättvisa och viljan till ett bra liv till alla stadens invånare. Där begrepp som välfärd inte är förunnat det lilla fåtalet utan är något som omfattar alla i staden. Nuvarande majoritet bedriver en politik i motsatt riktning där ökade klassklyftor, fler låglönejobb och otryggare anställningar och försämrad livssituation riktad mot flertalet av stadens invånare. Vilket nu även slagits fast i senaste OECD-rapporten.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Åsa Öckerman m.fl.(MP) enligt följande.

Miljöpartiet har tagit initiativ till att en handlingsplan med mätbara mål ska tas fram gemensamt över partigränserna. Vi tror att en bred förankring med politik som håller över tid bidrar till att skapa en bättre stad för barn.

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan ekonomisk utsatthet och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet. Att bekämpa barnfattigdomen i Stockholm är avgörande för att skapa en bättre stad för barn.

Vi instämmer i att det är ytterst viktigt för staden att stärka möjligheterna för vuxna att få arbete. Men staden kan inte nöja sig med detta, vi måste också förbättra situationen för de barn som lever i fattigdom här och nu. Avgifterna till idrottsaktiviteter och kulturverksamhet ska vara låga och fler kostnadsfria aktiviteter behövs, inte minst under skolloven. Avgifterna i Kulturskolan ska sänkas och avgiftsnedsättning och avgiftsbefrielse ska finnas vid låg inkomst. Stora delar av vår stadsdel Enskede-Årsta-Vantör ligger långt från innerstaden där det finns många aktiviteter för barn, varav en hel del är gratis eller billiga. Samtidigt har många fattiga familjer inte råd att betala resebiljett dit. Därför borde åtminstone alla gymnasieelever ges gratis SL-kort av staden, som de fick när det var en annan styrande majoritet, och det vore också bra att utveckla någon typ av familjeerbjudande för att ha råd att resa till innerstans stora kulturutbud. Staden behöver också skapa fler mötesplatser för barn och unga i samtliga stadsdelar.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Rebwar Hassan m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att nämnden delvis bifaller motionen.
2. Att därtill som svar på remissen anför följande

De senaste åren har allt fler personer i redan utsatta områden hamnat i utanförskap och arbetslöshet. Rädda Barnens årsrapport visar att barnfattigdomen ökat i 13 av 14 stadsdelsområden det senaste året. I förörterna lever mer än vartannat barn i fattigdom (med socialbidrag eller låg ekonomisk inkomststandard). På riksnivå har syftet med den ekonomiska familjepolitiken, att jämna ut klyftor, avtagit under hela 2000-talet.

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan ekonomisk utsatthet och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna

bostadsområdet. Att bekämpa barnfattigdomen i Stockholm är avgörande för att skapa en bättre stad för barn.

Vi instämmer i att det är ytterst viktigt för staden att stärka möjligheterna för vuxna att få arbete. Men staden kan inte nöja sig med detta, vi måste förbättra situationen för de barn som lever i fattigdom här och nu. Avgifterna till idrottsaktiviteter och kulturverksamhet ska vara låga och fler kostnadsfria aktiviteter behövs, inte minst under skolloven. För att möjliggöra denna viktiga del i processen måste det tillsättas mer pengar till våra budget- och skuldrådgivare hos socialtjänsten.

Avgifterna i Kulturskolan ska sänkas. Staden behöver också skapa fler mötesplatser för barn och unga.

Hur skolan lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag är av avgörande betydelse, inte minst för de barn som lever i ekonomisk utsatthet. Antalet specialpedagoger i skolan måste öka, elevhälsan stärkas och barngrupperna minska i förskolan.

Det behövs satsningar på modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Skolan ska vara helt avgiftsfri.

Staden måste börja tillhandahålla förskola på obekväm arbetstid, så kallad nattis, för att underlätta för ensamstående att få jobb. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb för att det utförs på obekväm arbetstid.

Socialtjänsten, som under flera år har drabbats av stora besparingar, måste kraftigt stärkas för att ge stöd till de mest utsatta barnen. Staden ska ha nolltolerans mot vräkning av barn.

Miljöpartiet har tagit initiativ till att en handlingsplan med mätbara mål ska tas fram gemensamt över partigränserna. Vi tror att en bred förankring med politik som håller över tid bidrar till att skapa en bättre stad för barn. Om det hade vi hoppats och hoppas fortfarande att vi kan enas.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Robert Lagergren m.fl. (S) enligt följande.

Vi tycker att förvaltningens svar är bra men vi vill, i dessa viktiga frågor, passa på att komplettera med ytterligare synpunkter.

Nollvision för vräkningar av barn

Vi socialdemokrater tycker att motionärens förslag att stärka barnperspektivet i socialtjänstlagen är bra i syfte att förebygga barnvräkningar. Vi håller även med om att Stockholm stad måste tillföra mer resurser och nödvändiga åtgärder om Alliansens mål (inga barn ska vräkas) från 2007 ska kunna uppnås. Exempelvis kan en sådan åtgärd vara att uppdra åt stadens egna bostadsbolag att ta ett större socialt ansvar i det vräkningsförebyggande arbetet. Motionären tar här upp Norrköping och Borås som goda exempel från vilka Stockholm stad kan inspireras av och hämta idéer ifrån.

Vi socialdemokrater från Skärholmen vill tipsa om ytterligare ett ställe att göra ett studiebesök på och det är i Botkyrka kommun, som ligger betydligt närmare. Botkyrka kommun har genom kloka beslut, goda resursfördelningar och nödvändiga åtgärder

skapat reella förutsättningar att motverka barnvräkningar. Kommunen har tillsammans med socialtjänsten och kommunalägda bostadsbolaget AB Botkyrkabyggen ett samarbetsavtal. I avtalet har socialtjänsten och bostadsbolaget träffat avtal om att bistå med en personal vardera som tillsammans samarbetar med det vräkningsförebyggande arbetet. Målgruppen i det vräkningsförebyggande arbetet är barnfamiljer och äldre över 65 år. Sedan arbetet inleddes i april 2012 har inga ur målgruppen blivit vräkta. Vill man läsa mer om Botkyrka kommuns vräkningsförebyggande arbetet så är det bara att följa denna internetlänk:

<http://www.botkyrkabyggen.se/Global/DisplayDocument.ashx?guid=eb822c0f-a80d-4834-85ba-81bff862bfee>

Slutligen vill vi även uppmärksamma svårigheterna i att arbeta (vräknings)förebyggande då nu gällande lagstiftning i "Hyreslagen" Jordabalk (1970:994) 25 §, 44 § och 46 § innebär att socialnämnden i ett sent skede i processen får kännedom om bostadsbolagens intentioner att vräka sin hyresgäst. Här måste det till en nationell diskussion på riksdagsnivå och en förändring i lagstiftningen med barnperspektivet som utgångspunkt för att skapa reella incitament om man vill förebygga barnvräkningar.

Sammanfattningsvis så staplar jag nedan upp några viktiga punkter man bör ha med sig i en vräkningsförebyggande handlingsplan:

- Regeringen måste skapa incitament så att de som arbetar med vräkningsförebyggande arbete också får reella möjligheter och verktyg att kunna utföra sitt arbete. Här kan en förändring och eller en förstärkning av lagstiftningen i socialtjänstlagen och "Hyreslagen" Jordabalk (1970:994) skapa dessa förutsättningar. Om intention är att förebygga barnvräkningar så måste socialnämnden/socialtjänsten få information i ett tidigare skede än vad de får i dagsläget. Detta gäller speciellt privata aktörer på bostadsmarknaden som i vissa fall struntar i eller i ett väldigt sent skede informerar socialnämnden/socialtjänsten.
- Beslutsfattarna måste uppdraga åt de allmännyttiga bostadsbolagen att i ägardirektiven arbeta med de sociala frågorna i sina bostadsbestånd. Här kan samhället och bostadsbolagen motverka mänskligt lidande och kostsamma sociala insatser genom att bostadsbolagen aktivt arbetar vräkningsförebyggande. Hyresgästföreningen har i sin tidning "Hem och Hyra" 2011 gjort en generell kostnadsuträkning av hur mycket en vräkning kan kosta för ett bostadsbolag. Enligt deras uppgifter kan endast en sådan omflyttning kosta bostadsbolagen mellan 10 000 kronor (långt räknat) och upp till mellan 30 000 – 40 000 kronor om lägenheten inte blir uthyrd. Dessa pengar kan istället användas till att anställa personal i bostadsbolagen som aktivt tillsammans med socialtjänsten arbetar med vräkningsförebyggande.

- Kommunerna och stadsdelarna måste få tillräckligt mycket pengar så att de har råd att anställa mer personal som arbetar som hyresrådgivare och framförallt personer som arbetar som budget- och skuldrådgivare. Om man ska förebygga och motverka barnvräkningar så räcker det inte med kortsiktiga lösningar. Det måste också till långsiktiga lösningar för att dessa familjer inte ska falla tillbaka i samma situation. För att möjliggöra denna viktiga del i processen måste det tillsättas mer pengar till våra budget- och skuldrådgivare hos socialtjänsten.

Förskola/Fritids på obekväm arbetstid

Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att staden erbjuder alla barnfamiljer en högkvalitativ verksamhet inom förskolan och fritidsverksamheten. Många familjer i Skärholmen arbetar i serviceyrken där deras arbetstider kan vara variera från 06:00-19:00. Därför är det minst lika viktigt att staden även här garanterar kvalitativa lösningar för dessa familjer.

Förvaltningen skriver i sitt svar att man erbjuder denna tjänst redan i dagsläget, vilket vi inte vill argumentera emot. Problemet är snarare att verkligheten ser annorlunda ut. Vi har varierande personalstyrka och olika storlekar på barngrupperna i våra förskolor och fritidshem. Det i sin tur medför skillnader i förutsättningen att anpassa öppettiderna efter föräldrarnas behov. I dessa lägen drabbas inte bara barnfamiljerna negativt utan även personalen som kan riskera att bränna ut sig.

Avgiftsfria Skolor

Vi socialdemokrater håller helt och hållet med motionären men vill därutöver även lägga till ytterligare aspekter för att förtydliga vikten av en avgiftsfri skola som inte exkluderar någon elev.

Vid friluftsdagar som skolan anordnar tycker vi att skolan också ska ombesörja med diverse utrustning/material (skidutrustning, skridskor, hjälm etc.) som krävs för att eleverna ska kunna vara delaktiga den dagen. Samtliga kostnader och matkostnader för denna aktivitet ska skolan också ombesörja, tycker vi socialdemokrater. För många fattiga familjer kan skolmaten vara den viktigaste måltiden på dagen för barnen eftersom de då kan få i sig näringsrik mat och äta sig mätta.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta att ge följande remissvar:

De senaste åren har allt fler personer i redan utsatta områden hamnat i utanförskap och arbetslöshet. Rädda Barnens årsrapport visar att barnfattigdomen ökat i 13 av 14 stadsdelsområden det senaste året. I Rinkeby lever mer än vartannat barn i fattigdom (med socialbidrag eller låg ekonomisk inkomststandard). På riksnivå har under 2000-

talet den ekonomiska familjepolitiken allt mindre varit inriktad på att utjämna ekonomiska skillnader.

Olikhet i levnadsvillkor har stor betydelse för den individuella hälsan och för folkhälsan. Att ha mycket små resurser stänger ett barn ute från många möjligheter som andra barn har, till exempel skolresor, biobesök eller att delta i fotbollsträning. Sambandet är tydligt mellan ekonomisk utsatthet och faktorer som utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet. Att bekämpa barnfattigdomen i Stockholm är avgörande för att skapa en bättre stad för barn.

Vi instämmer i att det är ytterst viktigt för staden att stärka möjligheterna för vuxna att få arbete. Men staden kan inte nöja sig med detta, vi måste också förbättra situationen för de barn som lever i fattigdom här och nu. Avgifterna till idrottsaktiviteter och kulturverksamhet ska vara låga och flera kostnadsfria aktiviteter behövs, inte minst under skolloven. Avgifterna i Kulturskolan ska sänkas. Staden behöver också skapa fler mötesplatser för barn och unga.

Hur skolan lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag är av avgörande betydelse, inte minst för de barn som lever i ekonomisk utsatthet. Antalet specialpedagoger i skolan måste öka, elevhälsan stärkas och barngrupperna minska i förskolan. Det behövs satsningar på modersmålsstöd och modersmålsundervisning. Skolan ska vara helt avgiftsfri.

Staden måste börja tillhandahålla förskola på obekväm arbetstid, så kallat nattis, för att underlätta för ensamstående att få jobb. Ingen ska behöva tacka nej till ett jobb för att det utförs på obekväm arbetstid.

Socialtjänsten, som under flera år har drabbats av stora besparingar, måste kraftigt stärkas för att ge stöd till de mest utsatta barnen. Staden ska ha nolltolerans mot vräkning av barn. Miljöpartiet har tagit initiativ till att en handlingsplan med mätbara mål ska tas fram gemensamt över partigränserna. Vi tror att en bred förankring med politik som håller över tid bidrar till att skapa en bättre stad för barn. Om det hade vi hoppats och hoppas fortfarande att vi kan enas.

Reservation anfördes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) och Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta:
att bifalla motionen
att därutöver anförda följande:

Barnfattigdomen i Sverige ökar medan Stockholm visar en liten minskning. Förvisso är den fortfarande näst högst i landet enligt Rädda Barnens rapport och det är givetvis viktigt att segregationen i Stockholm identifieras och motverkas. Rapporten visar att klyftorna mellan de rikaste och de fattigaste barnfamiljerna fortsätter att vidgas och att barnfattigdomen varierar starkt mellan Sveriges kommuner. Trots rådande

skiljaktigheter hur barnfattigdomen mäts är det inget tvivel om att Stockholm är den mest segregerade kommunen i Sverige.

För att komma till att belysa problematiken kring barnfattigdom krävs en färdriktning. Det första steget kan därför vara att utifrån en handlingsplan utarbeta ett antal åtgärder för minska barnfattigdomen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2012:33

2012:33

Motion av Roger Mogert (S) om handlingsplan mot barnfattigdom

Dnr 325-945/2012

Rädda Barnens rapport talar sitt tydliga språk – Stockholm är en av de mest segregerade kommunerna i Sverige, ingenstans är skillnaderna så stora mellan barnfamiljerna som här. I Rinkeby växer över hälften av barnen i fattigdom medan i välbärgade Bromma är andelen 6,6 procent.

Majoriteten av Sveriges kommuner saknar idag en plan för att bekämpa barnfattigdom. Stockholm stad utgör tyvärr inget undantag. Men det räcker inte att prata, vi måste göra något konkret – därför behöver Stockholm en handlingsplan mot barnfattigdom.

Den borgerliga regeringens politik har haft direkta effekter på kommunal nivå. Försämringar i våra gemensamma trygghetssystem, som a-kassa och sjukförsäkring, har slagit hårt mot de föräldrar som redan har det tufft. Allt fler får inte ekonomin att gå ihop och tvingas söka ekonomiskt bistånd från kommunen.

På kommunnivå och i storstaden är problemen som tydligast. Samtidigt finns det mycket vi kan göra just här för att minska fattigdomen och segregationen mellan barnfamiljerna.

Barnfattigdom måste bekämpas både i relativa och i absoluta termer. Både med långsiktiga och akuta åtgärder – de barn som växer upp i dag kan inte vänta. Vi behöver både ett långsiktigt arbete för att successivt minska klyftorna och barnfattigdomen i Stockholm. Men vi behöver också kraftfulla åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdomen i dag.

Utgångspunkten är att barn aldrig ska behöva drabbas av föräldrars ekonomiska situation.

Detta förslag till handlingsplan tar sitt avstamp i Rädda Barnens krav på kommunala handlingsplaner mot barnfattigdom. De konkreta förslagen är till viss del hämtade från Rädda Barnens rapport från 2011, men också från andra

källor. Som socialdemokrater kan vi aldrig acceptera att något barn växer upp i fattigdom och begränsas i sina livsval och möjligheter att utvecklas.

För att komma tillrätta med barnfattigdomen vill vi att Stockholm Stad sätter upp ett mål om att halvera arbetslösheten under en fyraårsperiod. Vi vill se fler arbeten med avtalsenliga löner. Vi vill underlätta för föräldrar att kunna arbeta på obekväm arbetstid genom att erbjuda förskolor med längre öppettider.

Vi vill satsa på föräldrarnas utbildning eftersom vi vet att högre utbildning långsiktigt ger högre inkomster. Vi vill att alla som söker Grundvux eller Komvux skall få plats – begränsningsreglerna ska avskaffas. Möjligheter till en kommunal ekonomisk stimulans till studier skall prövas.

Precis som Rädda Barnen kräver vi att en barnkonsekvensanalys alltid skall göras vid biståndsbedömning. Det innebär bland annat att man tar hänsyn till barnens behov vid prövning av socialbidrag. Vi vill även att man inför en fri månad inom barn- och skolomsorgen.

För att fler barn skall kunna delta på fritidsaktiviteter, idrott och kultur måste Stockholm bredda utbudet av fritidsaktiviteter som inte kostar pengar. Avgifterna till kulturskolan skall halveras. Vi vill ge ett ökat stöd till ungdomsidrotten i Stockholm, så att de har möjligheter att sänka sina avgifter. Ett socioekonomiskt tillägg ska införas för ungdomsidrotten. Vi också sänka taxan på kolloverksamheterna och satsa på uppsökande verksamhet så att vi når de barn som traditionellt sett inte är vana vid kollo. Vi vill att skolorna skall vara avgiftsfri.

Slutligen kräver vi att arbetet mot hemlöshet bland barn skall prioriteras högre. Inga barn ska vräkas från sina hem. Stockholm Stad måste uppdra åt sina egna bostadsbolag att ta ett större ansvar för att barn inte vräks. Utöver arbetet mot vräkning av barnfamiljer, krävs ett arbete för att se till att fattiga barnfamiljer kommer in på Stockholms bostadsmarknad.

Följande vill vi inkludera i en handlingsplan mot barnfattigdomen i Stockholm:

A) Åtgärder för minskad barnfattigdom

Expansiv politik för fler i arbete

De stora ekonomiska skillnaderna går mellan dem som har och dem som inte har arbete. I en situation där 6,5% är arbetslösa är det extra viktigt att få fler i arbete med riktiga, avtalsenliga löner. Som en del i detta måste vi sluta att skära i den offentliga sektorn – nedskärningar blir här både en broms i hela ekonomin och en begränsning av många fattiga familjers arbetsmarknad.

Sedan Sten Nordin tillträdde har arbetslösheten ökat med 70% i Stockholm. Trenden måste vändas. Stockholm Stad bör sätta som mål att halvera arbetslösheten inom en fyraårsperiod.

Det är av samma skäl viktigt att stadens erbjuder sina anställda heltidsjobb med bra löner.

Förskola på obekväm arbetstid

En anledning till att barn lever i fattigdom är att deras föräldrar inte har arbete, men också att de inte har möjlighet att arbeta heltid. Ett sätt att underlätta för dessa familjer är att erbjuda förskola på obekväm arbetstid, så att en förälder kan ta ett arbete som innebär att han/hon arbetar på andra tider än vad som är brukligt.

Kunskapslyft för föräldrar

Vi vet att en högre utbildning långsiktigt kommer att ge högre inkomster. Därför skall staden driva ett uppsökande arbete mot föräldrar till barn i fattigdom, i syfte att styra dem mot studier på Grundvux och Komvux och universitet och högskola. Alla som söker Grundvux eller Komvux skall få plats. Begränsningsreglerna skall avskaffas. Möjligheter till en kommunal ekonomisk stimulans till studier skall provas.

Ett barnrättsperspektiv i prövningen av försörjningsstödet

När en prövning görs om en familj ska få försörjningsstöd, och hur mycket, måste handläggarna se till att ha ett barnrättsperspektiv genom att göra en så kallad barnkonsekvensanalys. Detta innebär bl.a. att man utreder barnens egna behov till stöd, t.ex. kostnader för fritidsaktiviteter såsom nya fotbollsskor, terminsavgift till Kulturskolan eller liknande.

Inför en fri månad i barnomsorg och skolbarnomsorg.

Idag utnyttjar de flesta bara 11 månaders barnomsorg eller skolbarnomsorg. Trots detta får man betala för 12 månader. De flesta barn som lever i fattigdom lever i stora familjer. Det gör att dessa avgifter kan bli en ganska stor utgift.

En fri månad – som Stockholm Stad faktiskt en gång i tiden tillämpade – skulle ge ca 1000kr mer i plånboken per år för trebarnsfamilj. Placerar man sedan denna månad till den mest logiska månaden, juli månad, så innebär det att många familjer får ett tillskott i kassan som kan göra en bättre semester möjlig.

B) Åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdom

Kollo för alla

För många fattiga barn innebär inte sommarlovet den möjlighet att komma bort från staden och ut i naturen som det innebär för andra barn. När klyftorna nu ökar i samhället så ökar också behovet av traditionella verksamheter som kollo.

Kollo skall naturligtvis vara en mötesplats för barn från alla samhällsklasser. Men situationen idag är delvis ny. Många barn kommer från familjer där man inte har någon kollotradition alls. Då behöver vårt anslag delvis förändras.

En sänkt taxa på kollo är nödvändig för att fler ska kunna åka. Ett ökat antal dagkollon torde också vara nödvändigt för att nå barn som inte får åka iväg och sova borta. Till sist måste staden också bedriva en uppsökande verksamhet mot fattiga familjer utan kollotraditioner.

Avgiftsfria skolor

Barn som lever i fattigdom hamnar lätt utanför även i skolan. En insamling till exempelvis en klassresa kan exkludera dem som inte har råd. Den svenska skollagen säger att skolan ska vara helt kostnadsfri, bara obetydliga avgifter får förekomma. Men vad som är en obetydlig avgift är en tolkningsfråga.

Rädda Barnen har uppmanat regeringen att ändra skollagen så att skolan görs helt avgiftsfri. Det är inte en åtgärd som i sig minskar fattigdomen men det minskar utsattheten och utanförskapet. Stockholm kan välja att gå före och vara tydlig i sina instruktioner till de egna skolorna – ett barnfattigdomsperspektiv skall gälla och inga avgifter får tas ut om de riskerar att skapa problem.

Meningsfulla fritidsaktiviteter med låga eller inga avgifter

Idag kostar de flesta fritidsaktiviteter pengar. Det kostar över 10 000 kr/år att hålla på med ishockey eller ridning, fotboll kostar ca 3700. Även aktiviteter som kulturskolan kostar pengar. Det är därför viktigt att arbeta för sänkta kostnader och avgifter. Stockholm måste också se till att bredda utbudet av fritidsaktiviteter som inte kostar pengar.

Avgifterna till kulturskolan skall halveras. Fler verksamheter bör vara gratis. Inom idrotten ska ett ökat stöd gå ut till ungdomsidrotten i Stockholm, så att de har möjligheter att sänka sina avgifter. Ett socioekonomiskt tillägg skall införas för ungdomsidrotten.

Nollvision för vräkning av barn

Trots alliansregeringens mål från 2007 om att ”inga barn ska vräkas”, fortsätter vräkningarna som tidigare. Den nuvarande lagstiftningen ger inte tillräckligt starkt skydd mot barnvräkningar. Därför behöver barnperspektivet förstärkas i socialtjänstlagen. 2010 var det 632 barn som vräktes. Stockholm kan även här gå före och bör ta ett principbeslut om att barn inte ska vräkas samt tillföra resurser och åtgärder som möjliggör detta.

Stockholm Stad måste uppdra åt sina egna bostadsbolag att ta ett större ansvar för att barn inte vräks. Idag går utvecklingen åt motsatt håll. Allmännyttan blir under borgerligt styre mer krasst ”affärsinriktad” och det sociala uppdraget tonas undan för undan ned. Här finns goda exempel att ta efter i Norrköping och Borås.

Hjälp barnfamiljerna in på bostadsmarknaden

Studier visar också att många av de barnfamiljer som finns i hemlöshetsliknande situationer aldrig kommit in på bostadsmarknaden. Utöver arbetet mot vräkning av barnfamiljer, krävs ett arbete för att se till att fattiga barnfamiljer kommer in på Stockholms bostadsmarknad. Här kan Bostad Stockholm, allmännyttan och Stiftelsen Hotellhem vara viktiga redskap. Arbetet mot hemlöshet bland barn måste prioriteras högre.

Sammanfattningsvis står tre åtgärder i fokus för att stärka bostadsmarknaden:

- Samverkansgrupp bostad och Stockholm Bostad
- Se till att hemlösa barnfamiljer får förtur
- Se till att de familjer som finns i flyktingmottagande och hotellhemsboende kommer in i bostadskön

Med stöd av ovan föreslår jag fullmäktige besluta att

1. utarbeta en handlingsplan mot barnfattigdom i Stockholm
2. i detta arbete utgå från ovanstående 10 punkter.

Stockholm den 11 juni 2012

Roger Mogert